

Üstün Zekâlı/Yetenekli Çocuklar ve İletişim

Üzeyir Oğurlu* ve Yavuz Yaman**

Özet

Bu yazın taramasında, üstün zekâlı ve yetenekli çocukların çevresiyle iletişimlerini etkileyen özellikleri araştırılmış ve bu çocuklarla iletişim kurma ipuçları üzerinde durulmuştur. Bu özellikler arasında dil becerisi, empati, oyun, arkadaşlık, liderlik, ahlaki yargılama, duygusallık, benlik saygısı, mükemmeliyetçilik, aşırı duyarlılık, hayal kırıklığı ve asilik sayılabilir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar kabul görmediği ortamlarda dünyaya uyum sağlamak için farklı yollar seçebilir. Gruptan kendilerini soyutlama, dikkat çekme ve kabul görmek için gösterilerde bulunma veya herkes gibi görünmeye çalışma eğilimi gösterebilirler. Ailelerin, öğretmenlerin ve diğer yetişkinlerin üstün zekâlı ve yetenekli çocukların akranlarından farklı özelliklerini kabul edip ve bunları kabul ederek başarı ve sosyalleşme merdiveninde tırmanmalarında ellerinden tutabilirler.

Anahtar Sözcükler: Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocuklar, İletişim, Sosyal ve Duygusal İhtiyaçlar

Gifted/Talented Children and Communication

Abstract

In this literature review, gifted and talented children's characteristics that affect communication with others who are surrounding themselves have been focused. Language, empathy, play, friendship, leadership, moral judgment, emotionality, self-concept, perfectionism, over excitability, frustration, and non-conformity can be considered for characteristics. Gifted and talented children may choose some ways for adjusting to society. Withdrawn, making shows for attention or tendency to become ordinary individual are some of the strategies. Parents, teachers and other adults should accept their peculiarities that different from peers and give a hand for climbing achievement and socialization stairs.

Key Words: Gifted and Talented Children, Communication, Social and Emotional Needs

Giriş

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuğun duygusal ve sosyal deneyimleri hem içsel hem dışsal faktörlerden etkilenmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuk, dışsal çevreyle iletişime geçtikçe farklılıklarına karşı tutum ve buldukları sosyal ortam gibi faktörler de sosyal ve duygusal deneyimlerini etkilemektedir (Schmitz & Galbraith, 1991).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların duygusal özellikleri ve ihtiyaçları normal zekaya sahip akranlarına göre daha yoğundur. Birçok üstün

zekâlı çocuk yaşamlarında en fazla etkili olan kişileri şöyle sıralamaktadır: (Strip&Hirsch, 2000).

- Duygularını kabul edenler,
- Onları sadece zekâ ve yetenekleri için değil gerçekten sevenler,
- Onlara zaman ayıranlar,
- Başarıları yanında gayretlerini de destekleyenler,

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü, Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
e-posta: uzeyirogurlu@yahoo.com

** Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Fen Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul. e-posta: yavuzyamanus@gmail.com

- Öğrenmenin önemli olduğuna inanlar,
- Kendilerine inanmalarına yardımcı olanlar,
- Hayallerinin peşinden koşmalarını cesaretlendirenler,
- Dikkatini onlara odaklaştıranlar,

Bu tür saygı ve ilgi tüm çocuklar için gereklidir fakat üstün zekâlı ve yeteneklilerin gelişimi için ayrı bir öneme sahiptir.

Gross'a (1998) göre üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar çevresindeki kişiler tarafından farklı algıladıklarından dolayı genellikle yanlış anlaşılır. Örneğin enerjik olmaları hiperaktivite rahatsızlığı, kararlı olmaları inatçılık, fazla sorgulamaları asilik ve aşırı duyarlı olmaları da olgunlaşmamışlık olarak değerlendirilir (Akt. Piechowski, 2009)

Toplumun bu çocuklarla ilgili kafa karışıklığı yaşamalarının yanında öğretmenler de üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarla karşılaşmadan korkabilir. Öğretmenler, genellikle aşağıdaki hususlardan çekinmektedirler: (Strip&Hirsch, 2000).

- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler kendilerinden daha çok bilgiye sahip olabilir ve sınıfın önünde "cahil" durumuna düşebilirler.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenci zamanın hepsini alabilir ve fazladan iş çıkarabilir.
- Bu çocukların aileleri çok fazla beklenti içindedirler.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri yeterince tatmin edemeyebilirler

Yetişkinler bu korkuları taşıırken, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar da kendi korkularıyla baş etmeye çalışmaktadırlar: (Strip&Hirsch, 2000).

- Kendileri "garip"ler ve bundan dolayı kimse onları sevmeyecek.
- Her soruya mutlaka doğru cevabı vermeleri gerekir.
- Herkesin düşündüğü gibizeki olamayabilir.

İletişim toplumsal varlık olan insanoğlunun yaşantısının kaçınılmaz bir boyutunu oluşturur (Bilen,1994). İletişim genel olarak

insanlar arasındaki düşünce ve duygu alışverişi olarak ele alınmaktadır (Cüceloğlu, 1993). İletişimin sağlıklı olabilmesi için alıcı ve kaynağın birbirine güven duyması gerekir. Ayrıca bireylerin benimseyip kullanmaları gereken bazı ilkeler vardır. Bu ilkeler arasında: (Cüceloğlu 2002)

- Her bireyin kendine özgü özellikleri ile değerli olduğuna inanması
- Karşısındaki bireyi koşulsuz kabul etmesi
- Kendisini olduğu gibi gösterebilmesi
- Duygu düşünce ve davranışlarının tutarlı olması
- Kendisini karşısındakinin yerine koyup onun sorunlarına onun gibi bakabilmesi, onun hissettiklerini yaşayabilmesi bulunmaktadır.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar toplum içinde ister istemez çevresindeki kişilerle iletişim kurmaktadır. Bu iletişim alanını aile, arkadaş, okul ve toplum oluşturmaktadır. Yukarıdaki ilkeler doğrultusunda iletişim alanını oluşturan unsurlar üstün zekâlı ve yetenekli çocukları koşulsuz olarak kabul ettiklerinde bu çocuklar kendilerine özgü özelliklerini kabul ederek kendilerini olduğu gibi göstereceklerdir. Bu sayede bu çocukların düşünce ve davranışları tutarlı olacaktır. Böyle bir durumda durum üstün zekâlı ve yetenekli çocukların kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlar.

Bu yazın taramasında üstün zekâlı ve yetenekli çocukların çevresiyle iletişimini etkileyen özellikler ve bu çocuklarla iletişimi kuvvetlendirecek ipuçları üzerinde durulacaktır.

Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Özellikleri

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarla iletişime geçmeden önce bu çocukların iletişime temel olacak hangi tür özelliklere sahip olduğunu bilmek gerekmektedir. Bu özellikler arasında dil becerisi, empati, oyun, arkadaşlık, liderlik, ahlaki yargılama, duygusallık, benlik saygısı, mükemmeliyetçilik, aşırı duyarlılık, hayal kırıklığı ve asilik sayılabilir.

Dil Becerisi

Dil iletişimin en temel aracıdır. İletişimde en önemli unsur olan dil düzgün olmayınca, söylenen şey, söylenmek istenen şey olmaz. Etkin bir iletişim için gerekli olan da düzgün kullanılan dildir (İnceoğlu, 1998). İyi düzeyde konuşma ve dil becerisi kişinin arkadaşlıklar kurmasına, kendisini kolayca ifade edebilmesine, sosyal bir varlık olarak gelişebilmesine ve daha iyi öğrenebilmesine yardım eder. Birçok araştırma üstün zekâlı ve yetenekli çocukların normal çocuklara göre daha erken konuştuklarını ve erken yaşlarda daha geniş ve karmaşık kelime bilgisine ve cümle yapısına sahip olduklarını rapor etmiştir. (Perleth ve ark., 1993). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların gelişmiş dil becerisi ne istediklerini ifade etmelerini sağlar. Mantıklı ve süregelen düşünceleri, detaylı ve derin cevaplar gerektirecek soruları sormalarına imkân vermektedir (Davis&Rimm, 1998). Konuşmadan daha önemlisi dili net olarak anlamalarıdır. Erken yaşlardaki alıcı dil yeteneği zihinsel yeteneğin en önemli göstergelerinden birisidir (Freeman, 1993).

Bromfield'a (1994) göre üstün zekâlı ve yeteneklilerin gelişmiş düzeydeki sohbetleri eğlenceli bir arkadaş olmalarını sağlar fakat bu durum risk taşımaktadır. Aileler sırlarını gereğinden fazla çocuklarıyla paylaşırsa çocukların yetişkin problemleriyle ilgili ciddi kaygılanmasına ve kendilerini akranlardan geri çekmesine sebep olabilir (Akt. Porter, 1999)

Üstün zekâlı ve yeteneklilerin gelişmiş bilişsel ve dil yeteneklerinin göstergelerinden bir diğeri de mizah anlayışıdır. Bilişsel ve dil yetenekleri üstünlerin tipik olanı bilmelerini sağlamakta ve bundan dolayı tutarsızlıkları ve istisnaları eğlenceli olarak görebilmektedirler (Davis&Rimm, 1998)

Empati

Empati iletişimin temel koşullarından biridir. İletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için empatinin günlük iletişim süreçlerinde etkin olarak kullanılması gerekir. Empati, bir kişinin kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısı ile bakması ve o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması ve bu durumu iletmesi sürecidir (Dökmen, 1994). VanTassel Baska (1998) üstün zekâlı ve yetenekli çocukların

genellikle başkalarının bakış açılarını net olarak anlayabildiği belirtilmektedir. Bu empatik eğilim sadece başkalarının ne hissettiğini anlamasını değil aynı zamanda başkalarının hissettiğini de hissedebilmesini sağlar (Lovecky, 1993). Porter'ın (1999) aktardığına göre birçok üstün zekâlı ve yetenekli çocuk daha az benmerkezci (Shore&Kanevsky, 1993) ve yaşlılarına göre başkalarının duygu ve ihtiyaçlarına karşı daha duyarlıdır. Ayrıca üstün zekâlı ve yetenekliler diğer kişilerin içsel (duygusal) durumunu anlayabilir ve bu duruma başka birisinin davranışının sebep olduğunu çıkarabilirler (LeVine & Tucker, 1986). Lovecky (1993), aynı zamanda bazı üstün zekâlı ve yetenekli çocukların insanları çok hızlı bir şekilde algılayıp değerlendirebildiklerini belirtmektedir. Bu özellik olumlu yönde geliştirilmediğinde üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar bu özelliklerini bencillik veya yıkıcı amaçlar için kullanabilir (Tannenbaum, 2000).

Oyun

Çocuk, yaşadığı sosyal çevre içindeki görev ve sorumlulukları oyun içinde yaşayarak öğrenir. Anne, baba ve kardeşler arasındaki rolü, yakın çevresindeki büyüklerine, arkadaşlarına yönelik davranışları oyun içinde belirginleşir (Tuncor, 2000). İnsanlık ilişkileri, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, alışkanlık ve deneyim kazanmak, yaşamın rollerini anlama olguları çocuk oyun içinde kavrar, benimser pekiştirir. Çocuğun kişiliği oyun içinde daha belirgin çizgilerle ortaya çıkar ve gelişir (Seyrek&Sun, 1991). Schaefer ve Reid'e göre (1986) çocuklar oyun yoluyla kendisinin diğerlerinden farklı olduğu kısımları öğrenerek belli iletişim becerilerini kazanırlar

Küçükyaştaki üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar genellikle kurallara göre oyun oynamasını diğer çocuklara göre daha erken öğrenmektedirler. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, normal akranları kadar oyun etkinliklerine katılmaktadırlar (Morelock & Morrison, 1999). Fakat gelişmiş oyun ilgisine ve davranışlarına sahip olduklarından dolayı yaşlılarından oluşan oyun grubunu daha karmaşık bir yolla yapılandırmaya çalışabilirler (Webb, 1993). Diğer çocuklar oyundan soğuduklarında veya ilgilerini kaybettiklerinde üstün zekâlı çocuklar bu durumu diğer çocukların daha

karmaşık seviyede oynayamayacakları gerçeği yerine kendilerinin dışlandığı şeklinde yorumlayabilirler (Porter, 1999). Ayrıca Witty ve Lehmann (1927) tarafından yapılan çalışmada üstün yetenekli çocukların akranlarına göre oyun sırasında daha fazla kendi başına olmayı tercih ettikleri ve aynı zamanda sert fiziksel oyunlardan kaçındıkları gözlenmiştir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar zengin bir içsel dünyaya sahiptirler (Silverman, 1983). Canlı hayal gücü, kavramları kolayca görselleştirmelerini sağlar. Bazen gerçek ve hayal arasındaki farklılık kaybolabilir. Üstün zekâlı ve yetenekliler arasında hayali arkadaşlığın yaygın olarak bulunmasını bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Piechowski, 1999). Bununla birlikte eğer çevresiyle yakın bir ilişkiye sahip değilse üstün zekâlı ve yetenekli çocuk kendi başına oynamayı veya hayali bir arkadaş edinmeyi tercih edebilir (Davis ve Rimm, 1994).

Arkadaşlık

Akran grubu içerisinde arkadaş ilişkileri her şeyden önemlidir. Mahalle arkadaşlığı, okul arkadaşlığı, takım arkadaşlığı gibi değişik arkadaşlık ilişkileri kurabilir. Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek benlik saygısının önemli bir koşuludur. Gençler bu ilişkilere girerek zekasıyla, sportif ve sanatsal yetenekleriyle kendini arkadaş grubu içerisinde kanıtlamaya çalışır (Yörükoğlu, 1990). Arkadaş grupları boş zamanları değerlendirme, oyun, takım tutma, müzik, alışkanlık kazanma, cinsel davranışlar gibi konularda çocukların ve gençlerin hayat görüşleri ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler (Yetim, 2000). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların arkadaşlık beklentileri normal akranlarına göre farklılık göstermektedir (Gross, 2002). Çocuklar kendileriyle en çok oynayan kişileri arkadaş olarak görürken üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar erken yaşta gerçek karşılıklı arkadaşlık geliştirebilme eğilimindedirler. Fakat bu durum üstün zekâlı ve yetenekli çocuğun doğru (zihinsel) akranları bulunduğu gerçeğe ulaşabilir. Bunu yapmak için birçoğu yaşça büyük çocuklar veya yetişkinler bulmaya çalışır veya diğer çocuklara göre daha sık yalnız kalmayı tercih eder (Clark, 1997).

Diğer çocuklar tarafından tercih edilmelerine rağmen, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar

diğerleri için de yüksek standartlar koymaktadırlar. Bu durum, kendilerine uyguladıkları mükemmel standartlardan ve gelişmiş ahlaki muhakeme yeteneklerinden kaynaklanmaktadır (Clark, 1997)

Liderlik

Liderlik özellikleri arasında; kişinin kendini iyi ifade edebilmesi, başkalarıyla uyumlu ilişkiler kurabilmesi, toplumsal duyarlılıkları yüksek olma gibi özellikleri başta gelmektedir. (Tutar, Yılmaz, Erdönmez, 2003). İlköğretim düzeyindeki üstün liderlik yeteneğine sahip çocukların tipik özellikleri şunlardır: kendi akranlarıyla ve yetişkinlerle kolayca iletişim kurabilirler, yeni durumlara uyum sağlayabilir, yüksek düzeyde konuşma yeteneğine sahip ve diğerlerinin duygularını ve ihtiyaçlarına karşı duyarlıdırlar (Hensel, 1991). Tannenbaum (1983), liderlik becerileri ile genel zekâ arasında korelasyon bulmuştur. Başka bir ifadeyle, zekâ arttıkça ileri düzey liderlik becerileri gösterme şansı da artacaktır. Moltzen'e (1996) göre üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar sorumluluk almaya isteklilik, grubun bir parçası olmak, akranlarının saygısını kazanmak, açık bir iletişim kullanmak, uyumluluk, esneklik, aktiviteleri takip etmek yerine yönlendirme tercihi ve kendine güven gibi erken liderlik becerisi sergilerler (Akt. Porter, 1999). Düşünceleri ve kararları için diğer çocuklar tarafından aranılır. Sosyal anlaşmazlıklara birçok alternatif çözümler sunarak sözel ve muhakeme yetenekleri onların şiddete başvurmada anlaşmazlıklarla baş etmelerini sağlar (Morelock & Morrison, 1996; Akt: Porter, 1999). Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar becerilerini manupilatif bir şekilde kullansalar bile başkalarının davranışlarını etkileyebilecek sözel becerilere sahiptirler (Davis & Rimm, 1998). Bununla birlikte Williams ve Sternberg (1988), liderin zekâsının takipçilerinin çok üstünde olmasının, bu kişilerle yeterince iletişim kuramaması ve verimsiz hale gelmesine neden olabileceğini öne sürmüştür (Akt. Sternberg, 2005).

Ahlaki Yargılama

"Ahlaki (moral) gelişim, doğru ve yanlışın belirlenmesinde geçerli olan prensip ve ilkelerinin gelişimidir" (Özbay, 1999, s.53). Toplumun kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilmesi için onu oluşturan bireylerin bazı kuralları benimsemesi

gerekmektedir. Bu kurallardan bazıları bireyin başkalarıyla nasıl etkili iletişim kuracağını, başkalarıyla nasıl iyi geçineceğini, doğruları nasıl bulacağını, yanlışları nasıl ayırt edeceğini belirler. Ancak ahlak gelişimi, toplumun tüm değerlerine kayıtsız ve şartsız uymak değil, toplumsal uyum için değerler sistemi oluşturma sürecidir (Senemoğlu,1997). Araştırmalar, üstün zekâlı ve yetenekli çocukların normal yaşlıtlarına göre daha olgun ahlaki muhakemeye sahip olduklarını göstermiştir. Hatta bazılarının ahlaki yargılama becerisi tipik üniversite öğrencisi düzeyinde bulunmuştur (Howard-Hamilton, 1994).

Daha az benmerkezci olmalarından ve daha fazla empati sahibi olmalarından dolayı üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar gelişmiş adalet duygusuna sahiptirler (Clark,1997). Bu durum yaşlıtlarına göre daha erken ve gelişmiş ahlaki yargılamalarda bulunmasına neden olmaktadır. Fakat gerçek yaşamda ahlaki kararları uygulamada mutlak iyi olmayabilirler (Robinson, 1993)

Bu gelişmiş değerler sistemi üstün zekâlı ve yetenekliler için bazı problemlere yol açmaktadır. Birincisi farklı oldukları duygusunu yoğunlaştırabilir (Gross, 1993). Diğer çocuklar gelişimsel olarak normal bir şey yaptıklarında üstün zekâlı ve yetenekli çocuk bunun yanlış olduğunu bildiği için kendisini suçlu hissedip kafa karışıklığına yol açabilir. İkinci olarak, moral değerleri kişisel ilgilerini (spor gibi) anlamsız olarak görmelerine neden olabilir. Üçüncüsü, erkek üstün zekâlı ve yeteneklilerin şefkat ve fedakârlık duygusu "sert erkek" stereotipi ile çelişebilir ve akran reddine neden olabilir veya üstün zekâlı çocuk ortama uymak için değerleriyle çelişen bir şekilde hareket etmeye kendini zorlayabilir (Lovecky, 1994). Dördüncüsü üstün zekâlı ve yeteneklilerin sosyal konulara ilgileri bazen duygusal olgunluklarını ve baş etme becerilerini aşabilir (Baska, 1989). Son olarak ahlaki duygularından ve ikiyüzlülüğe karşı olduklarından dolayı sosyal iletişimi kolaylaştıran "beyaz yalanları" söylemeye isteksiz olabilirler. Katı doğrulukları bazen diğer kişileri rahatsız edebilir (Gross, 1993; Akt: Porter, 1999).

Duygusalılık

Aşırı duygusal üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar ilk kez Annemarie Roeper (1982)

tarafından bahsedilmiştir. Bu çocuklar diğer kişilerin isteklerine, ihtiyaçlarına ve acılarına karşı sorumluluk ve derin bir empati duyarlar. Bu gibi çocuklar diğer insanlar için doğru şeyler yapılıncaya kadar rahat edemezler. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar normal öğrencilere göre duygusal olarak daha duyarlı, yoğun ve karşılık veren olarak tanımlanmaktadır (Clark, 1997). Bazı yazarlar gelişmiş öğrenmeye neden olan beyin yapısının daha yüksek duygusalığa da yol açtığını savunmaktadırlar. Diğerleri üstün zekâlı ve yeteneklilerin duygusal incinebilirliğinin kaynağı olarak uyumsuz gelişimi (farklı gelişimsel alanlarda eş zamanlı olmayan gelişim) göstermektedirler. Bu alanlar bilişsel ve düşünme becerileri, konuşma ve dil (anlama), kalın ve ince motor beceriler ve soysa-duygusal becerileri kapsamaktadır. Üçüncü grup ise üstün zekâlı ve yetenekli çocukların duygusal uyum zorluklarının nedenini diğerlerinden farklı eşzamansız gelişim olarak göstermektedirler (Porter, 1999).

Benlik Saygısı

Kişinin kendisine ilişkin yaptığı ve alışkanlık haline getirdiği değerlendirmesi benlik saygısı olarak tanımlanmaktadır (Coopersmith 1974). Bireylerin iletişim becerilerinin artmasının, aynı zamanda benlik saygılarını da olumlu yönde etkilemesi beklenir. Greenier ve ark. (1999) kişilerarası ilişkilerin kalitesinin benlik saygısının önemli bir kaynağı olduğunu ileri sürmektedirler. Bu konuda yapılan çalışmalarda, yüksek benlik saygısına sahip bireylerin sosyal ilişkilerinde daha popüler oldukları (Battistich, Solomon ve Delucchi, 1993) ve düşük benlik saygısına sahip bireylerle karşılaştırıldıklarında, ilişkilerinin daha kaliteli olduğu bulunmuştur (Keefe ve Brendt, 1996). Ayrıca, düşük benlik saygısına sahip bireylerin ilişkilerinin daha olumsuz olarak algıladıkları, daha fazla olumsuz yaşam olaylarına maruz kaldıkları ve çevrelerinden daha az sosyal destek gördükleri belirlenmiştir (Goodwin, Costa ve Adonu, 2004).

Porter'ın (1999) Delisle'den (1992) aktardığına göre üstün zekâlı ve yetenekli çocukların benlik saygısı erken gelişmektedir. Bu durum diğer çocuklardan farklı olduklarının farkına varmalarını hızlandırmaktadır (Clark, 1997). Bu farkındalık kendilerinde bir "yanlışığın" olduğu varsayımına da yol açmaktadır. Sonuç

olarak üstün zekâlı ve yetenekliler yetenekli olduğu alanlarda kendine güven duymakta fakat fiziksel ve sosyal becerilerde güven eksikliği hissetmektedir (Davis & Rimm, 1998).

Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçilikte aşırı derecede yüksek ve gerçekçi olmayan hedeflere ulaşma üzerinde yoğunlaşma ile kendini kendini baltalayıcı bir dizi düşünceler ve davranışlara sevk eden bir yapı söz konusudur (Frost ve ark., 1990). Hewitt ve Flett (1991) mükemmeliyetçiliği kişilerarası boyutlarını da içerecek biçimde kendine dönük, diğer bireylere dönük ve sosyal düzene dönük mükemmeliyetçilik olarak üçe ayırmışlardır. Kendine dönük mükemmeliyetçilik, kişisel olarak aşırı yüksek standartlar, güçlü bir mükemmel olma arzusu, gerçek benlik ve ideal benlik arasında uyumsuzluğu içerir. Diğer bireylere dönük mükemmeliyetçilik, diğerlerinin yapabilirliklerine ilişkin inançlar ve beklentileri içerir; diğerlerini suçlama, güven eksikliği ve diğerlerine karşı olumsuz duygular söz konusudur. Sosyal düzene dönük mükemmeliyetçilik, önemli diğerleri tarafından gerçekçi olmayan standartlar oluşturularak birey üzerinde mükemmel olması için baskı yapılmasını içerir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların kendi performansları için yüksek standartlar belirledikleri ve aile veya öğretmenlerinden de yapabileceklerinin üstünde performans bekledikleri belirtilmiştir (Clark, 1997). Bu özellik genellikle mükemmeliyetçilik olarak adlandırılmaktadır.

Mükemmeliyetçi eğilimin sonucu olarak üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar bazen risk almaktan kaçınabilirler (Webb, 1993) ve sadece uzman oldukları yeteneğe yoğunlaşabilirler ve bu da güçlü ve zayıf becerilerinin arasındaki farkı arttırır böylece gitgide zayıf alanlardaki güvenini kaybeder. Bazen mükemmel olarak yapamayacağı durumlarda başlamayı erteleyebilir. Bazen öz-değerliliğin tek ölçüsü olarak başarılarını kabul ettiği için işkolik olabilirler (Hess, 1994). Üstün zekâlı çocuklarda görülen mükemmeliyetçiliğin olumsuz sonuçları arasında düşük başarı (Reis, 1987), öz-saygını yitilmesi (Delisle, 1990), erteleme (Adderholdt-Elliott, 1987), depresyon (Delisle, 1990) bulunmaktadır.

Aşırı Duyarlılık

Birçok üstün zekâlı ve yetenekli çocuğun aşırı duyarlılık yaşadığı bulunmuştur (Piechowski, 1999). Yüksek standartlara sahip olma ve diğerlerini algılayıcı olma üstün zekâlı ve yetenekli çocukları aşırı duyarlı -özellikle de eleştiriye karşı- yapabilir (Mendaglio, 1994; Akt: Porter, 1999). Başka kişilerin sinyallerine karşı fazla alıcı olmasına karşın eksik yaşam tecrübesinden dolayı bu mesajları yanlış yorumlamasına yol açabilir (Freeman, 1993). Ayrıca duyarlılık, kolay incinmeyi, eleştiriye kuvvetli tepkiyi, merhametli davranmayı ve hatta ısıya, gürültüye, dokuya ve besinlere fiziksel tepkiyi içerebilir (Silverman, 1993). Örneğin parlak bir ışık üstün zekâlı ve yetenekli çocukta kaygıya veya kafa karışıklığına yol açabilir. Yüksek sese duyarlı çocuklara daha yumuşak konuşmak veya sesi seviyesi düşük müzik yararlı olabilir.

Hayal Kırıklığı

Suç işlemiş üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar üzerinde yaptığı çalışmada Brooks (1985) üstün zekâlı ve yetenekli çocukların çevrelerindeki yüksek beklentiden dolayı hayal kırıklığı problemi yaşadıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada birçok aile ve öğretmenin sosyal ve duygusal olgunlaşma yerine zihinsel başarıya aşırı odaklaştıkları görülmüştür.

Farklı gelişim alanlarındaki eşzamanlı olamayan gelişim hayal kırıklığına neden olabilir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar ne istediklerini kavramsallaştırabilirler fakat motor becerilerin yetersiz olması gibi kendi yaş düzeyi becerilerini kabul etmede zorlanabilirler (Freeman, 1983). Hayal kırıklığının patlak vermesi yoğun olabilir ve genellikle olgunlaşmamışlık olarak yanlış yorumlanır (Porter, 1999).

Clark'a (1988) göre üstün yeteneklilerde görülen hayal kırıklığı kişinin kendinden nefret etmesine ve daha da genişleyerek okul, arkadaş ve ailesinden nefrete etmesine dönüşebilir, süreklilik kazanması durumunda da ait olmama duygusunun oluşmasına yol açabilir. Eğer üstün yetenekli çocuklara kendi zekâ düzeyinde çocuklarla çalışma imkânı sağlanırsa bu onların soyutlanma ve hayal kırıklığı yaşama duygularını azaltacaktır. (Peine, 2003)

Asilik

Öğretmenlerin, öğrencilerinin kendi görüşlerini, bilgilerini sorularını, kabul etmemeleri ve onlara saygı göstermemeleri bir sorun alanıdır (Piechowski, 2006). Birisine karşı gelmeye zorlanma, asiliğe sebep olur (Seligman, 1975). Üstün yetenekli çocuklar özellikle yaratıcı olanlar, saygı ve seçme bakımından reddedilirse, çok kuvvetli ve aşırı duygusal tepki verirler. Geciktirme, oyalanma ve öğrenme güçlükleri bu öğrencideki bu karşı gelme duygusundan kaynaklanabilir. Bağımsızlıklarından dolayı üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar davranışlarını kontrol edecek dışsal çabalara karşı direnç gösterme eğilimindedirler (Kitano, 1990). Genellikle yaratıcı öğrencilerin davranışları aileleri öğretmenleri ve aileleri tarafından daha az kabul görebilir. Bu davranışlar öğrencinin öğretmenleri, arkadaşları ve ailesi ile ilişkilerinde sorunlara neden olur, Bu sorunlar otoriteyi sorgulama ve değiştirme, rutin ve devamlı sabit olana karşı gelme, sosyal kuralları umursamama, önemli olarak algılanan şeylere karşı daha az ilgi gösterme şeklinde ortaya çıkabilir (Torrance, 1981). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin zihinsel risk almaları genellikle gelişmiş öğrenmelerine yansırken bu durum alışmadık yollarla kuralları çiğnemeye ve "fitneci" görünmesine neden olmaktadır (Mares, 1991; Akt: Porter, 1999).

İletişim İhtiyaçları ve İpuçları

Clark'ın (1997) Barbe'den (1954) aktardığına göre, zihinsel üstünlüğün pek kabul görmediği ortamlarda, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar dünyaya uyum sağlamak için, üç yoldan birini seçme eğilimi gösterirler. Örneğin, gruptan kendilerini soyutlayabilirler. Bu genellikle eğitimin kendi düzeylerine göre ayarlanmadığı durumlarda ortaya çıkar. Diğer bir yol olarak kabul görme ve dikkat çekme çabası içinde gösterilerde bulunarak sınıfın palyaçosu durumuna gelebilirler. Davranış biçimleri başkaları tarafından "aptalca" ve "yersiz" olarak algılanabilir. Bu davranışları, onları öğretmenleri ve arkadaşları tarafından reddedilme veya "baş belâsı" olarak algılanma noktasına getirebilir. Bir üçüncü yol olarak da diğerlerini memnun ederek uysal davranma veya herkes gibi görünme çabası içinde, bildikleri halde soruları cevaplamayarak zekâlarının

üstünlüğünü gizleyebilirler. Böylece bu yeteneğin kullanılma sonucunda işlevinin de yok olma tehlikesi ortaya çıkabilir; bu hileli davranış sonucunda gelişme beslenemez. Bu davranış içinde olan üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar potansiyellerinin altında performans gösterebilirler.

Roedell (1984), riski azaltmak amacıyla, üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin incindikleri alanları belirlemiş ve şöyle sıralamıştır:

- Aynı hızda gerçekleşmeyen gelişim
- Mükemmel olma eğilimi
- Yetişkinlerin beklentileri
- Yoğun duyarlılık
- Yabancılaşma
- Uygun olmayan çevre koşulları
- Rol çatışmaları

Tüm çocukların çevresindekilerle işbirliği içinde iletişim kurmaları için aşağıdaki yeterliliklere ihtiyaçları vardır:

- Duygularını iletme
- Bilgi verme
- Bilgi veya yardım isteme
- Duygularını yönetebilme
- Arkadaşlarıyla fikir ayrılıklarında anlaşabilme
- Yapıcı bir şekilde anlaşmazlıklarla baş edebilme
- Başkalarını incitmeden istediklerini başarabilme
- Sataşma ve zorbalık gibi kışkırtmalara tepki verme
- Diğer insanlardan istenilen cevapları çağırıştırma
- Otorite olan kişilerle uğraşma

Kısacası çocuklar dünyanın üzerlerindeki etkisi ve dünyaya etkileriyle uğraşmak için becerilere ihtiyaçları vardır. Arkadaşlık kurma, devam ettirme ve zenginleştirme için de bu becerileri kullanabilir (Porter, 1999).

Üstün zekâli ve yetenekli çocukların garip ve yalnız olmadıklarını bilmelerini sağlamak çok önemlidir (Davis&Rimm, 1998). Bu yüzden üstün zekâli ve yetenekli çocuklara ve ailelere yapılacak danışmanlık aşağıdaki konularda yoğunlaşmalıdır: (Porter, 1999)

- Kendilerine ve başkalarına sağlıklı tutum ve duygu geliştirme
- Kendini bilme, anlama ve kabul
- İletişim becerileri eğitimi
- Stresle baş etme yolları
- Aile ve öğretmen eğitimi

Duygusal İletişimi

Silverman (1993) üstün zekâli ve yetenekli çocukların sadece farklı düşünmediklerini aynı zamanda farklı hissettiklerini belirtmiştir. Duygularına karşı olumsuz bir tutum çocuklar için yaralayıcı olmasına rağmen üstün zekâli ve yetenekli çocuk daha fazla etkilenebilir çünkü çevresinde birçok aktivite bulunmakta, dikkatlerin birçoğu üzerinde odaklaşmakta ve sadece başarıları ödüllendirilip bilişsel becerilerine vurgu yapılmaktadır. Bundan dolayı üstün zekâli ve yetenekli bir çocuk için güvenli, tehdit edici olmayan ve geçerli bir şekilde duygularını ifade etme metotları geliştirmek büyük önem arz etmektedir. Birçok araştırma duygusal yoksunluk ortamında yetişmek ve yeterli kişiler arası ilgiyi görmemek ölçülen zekâ düzeylerinde düşüşe neden olduğunu göstermiştir (Marland,1972; Akt: Webb, Meckstroth ve Tolan, 1994).

Üstün zekâli ve yetenekli çocuklar erken yaşta soyut ve ıraksak düşünce yeteneklerinin gelişmiş olmasından dolayı düşünme yolları diğerlerinden farklıdır. Etrafındaki insanlar genellikle bu farklılıklara katı bir şekilde tepki (genellikle eleştiri, kızgınlık ve alay gibi olumsuz) verirler. Algılarını ve yorumlarını

ifade etme teşebbüsleri genellikle hayal kırıklığı oluşturduğu için üstün zekâli ve yetenekliler duygu ve düşüncelerini kendilerinde saklamayı tercih edebilirler. Farklı düşünmek ve hissetmenin kabul edilebilir veya izin verilebilir bir şey olmadığını ve bir insan olarak temelde kendilerinde bir yanlışlık olduğu düşüncesine kapılabilirler. Üstün zekâli ve yetenekli çocuk güçlü yanları olarak bildiği merak, hassasiyet ve yoğunluk gibi özelliklerinin problemlerin kaynağı olduğunun farkına vardığında bu hayal kırıklığı iyice artmaktadır (Webb, Meckstroth ve Tolan, 1994).

Bazı üstün zekâli ve yetenekli çocuklar özellikle de ergenler duyguları yokmuş gibi veya başkalarının ne düşündüğünü umursamaz gibi davranırlar. Böyle bir durumla karşılaştığınızda bunun bir aldatmaca olduğunu unutmamak gerekir çünkü her insanın duyguları vardır. Genellikle çocuklar duygularını inkâr ettiklerini ifade ettiklerinde kabul edilmeyeceğinden korktukları veya bunlarla baş etmek için çok hassas olduklarını ima ederler (Webb, Meckstroth ve Tolan, 1994).

Tartışma

Üstün zekâli ve yetenekli çocukların akranlarına göre farklı duygusal özellikler sergilediği bilinmektedir. Öncelikle yaşadıkları çevre tarafından bu farklılıklar bilinip kabul edilmesi gerekir. Bu farklılıklara saygı duyularak bu çocuklarla iletişime geçildiğinde hem toplum kazanacaktır hem de birey olarak bu çocukların ruh sağlığı daha da iyi olacaktır. Başta aileler olmak üzere eğitimciler, araştırmacılara, bilim insanlarına ve daha geniş ifadeyle tüm topluma büyük görevler düşmektedir. Ailelerin, öğretmenlerin ve diğer yetişkinlerin üstün zekâli ve yetenekli çocukların başarı ve sosyalleşme merdiveninde tırmanmalarında ellerinden tutmaları gerekir.

KAYNAKÇA

Adderholdt-Elliott, M. R. (1987). *Perfectionism: What's bad about being too good?* Minneapolis, MM: Free Spirit.

Batistich, V., Solomon, D., & Delucchi, K. (1993): Interaction processes and student outcomes in cooperative learning groups, *The Elementary School Journal*, 94, 19-32

- Bilen, M. (1994) *Sağlıklı insan ilişkileri*. Ankara: Sistem Ofset.
- Brooks, R. (1985). Delinquency among gifted children. J. Freeman (Ed.) *The psychology of gifted children* (pp. 297 - 308). New York: John Wiley & Sons.
- Clark, B. (1997). *Growing up gifted* (5. Ed.). Upper Saddle River, New Jersey, Columbus, Ohio: Merrill
- Coleman, L.J. & Cross. T.C. (2000). Social-emotional development and personal experience. Heller, K., Monks, F.J., Sternberg, R.J., & Subotnik, R.S. (Ed.) *International Handbook for Research on Giftedness*, (2.Ed. pp:203-212) Oxford: Elsevier.
- Coopersmith, S. (1974). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: W.H. Freeman and Company
- Cüceloğlu, D. (2002). İletişim donanımları. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (1993). *Yeniden insan insana*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Davis, G. A., & Rimm, S. B. (1994). *Education of the gifted and talented* (3.Ed.). Sydney, Australia: Allyn and Bacon.
- Davis, G.A ve Rimm, S.B.(1998). *Education of the gifted and talented*. (4. Ed), Allyn ve Bacon, Boston, MA.
- Delisle, J. R (1990). The gifted adolescent at risk: Strategies and resources for suicide prevention among gifted youth. *Journal for the Education of the Gifted*, 13, 212-228
- Dökmen, Ü (1996). İletişim çatışmaları ve empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Freeman, J. (1993). Parents and families in nurturing giftedness and talent. K. Heller, F.J. Mönks, A.H. Passow (Ed.), *International handbook of research and development of giftedness and talent*. (pp. 669-683) Oxford, UK: Pergamon Press
- Frost, R. O. Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449-468.
- Goodwin R., Costa P., & Adonu J. (2004): Social support and its consequences: 'Positive' and 'deficiency' values and their implications for support and self-esteem. *British Journal of Social Psychology*, 43, 465-474
- Greenier K. D., Kernis m. H., Mcnamara C. W., Waschull S. B., Berry A. J., Herlocker C. E., & Abend T. A. (1999): Individual differences in reactivity to daily events: Examining the roles of stability and level of self-esteem, *Journal of Personality*, 67, 185-207
- Gross M.U. M.(2002). Musings: gifted children and the gift of friendship. *Open Space Communications, Understanding Our Gifted*, 14(3), 27-29.
- Hensel, N. H. (1991). Social leadership skills in young children. *Roeper Review*, 14, 4-6.
- Hess, L.L (1994). Life, liberty and the pursuit of perfection. *Gifted Child Today*, 17(3), 28-31.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Dimension of perfectionism in unipolar depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 100, 98-101.
- Howard-Hamilton, M. F. (1994). An assessment of moral development in gifted adolescents. *Roeper Review*, 17, 57 - 59.
- İnceoğlu, Y. (1998). *Medya ve toplum*. İstanbul, Der Yayınları.
- Keefe K., & berndt, T.J.(1996): Relations of friendship quality to self-esteem in early adolescence, *Journal of Early Adolescence*, 16, 110-129
- Kitano, M.K. (1990). Intellectual abilities and psychological intensities in young children: Implications for the gifted. *Roeper Review*, 13, 5-10.
- Lehman, H. C.; Witty, P. A (1927). The play behavior of fifty gifted children. *Journal of Educational Psychology*. 18(4), 259-265.
- LeVine, E.S. & Tucker, S. (1986). Emotional needs of gifted children: A preliminary, phenomenological view. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 11 (3), 156-165.
- Lovecky, D. V. (1993). The quest for meaning: Counseling issues with gifted children and adolescents. L. K. Silverman (Ed.), *Counseling the gifted and talented*. Denver: Love Publishing Company.
- Morelock, M. J., & Morrison, K. (1999). Differentiating "developmentally appropriate": The multidimensional curriculum model for the young gifted children. *Roeper Review*, 21(3), 195-200.
- Özbay, Y. (1999). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Empati Yayınları.
- Perleth, C., Lehwald, G, ve Broeder, C.S.,(1993). Indicators of high ability in young children. K. Heller, F.J. Mönks, A.H. Passow (Ed.), *International handbook of research and development of giftedness and talent*, (pp. 283-310). Oxford, UK: Pergamon Press

- Piechowski M. M.(2009) The inner world of the young and bright. T.Cross ve D. Ambrose (Ed.) *Morality, ethics, and gifted minds*, (pp.177-195). New York: Springer Verlag.
- Piechowski, M. M. (1999). Overexcitabilities. M. A. Runco & S. R. Pritzker (Ed.), *Encyclopedia of Creativity: Vol. 2* (pp. 325-334). Academic Press.
- Porter, L. (1999). *Gifted Young Children*, Buckingham, Open University Pres.
- Reis, S. M. (1987). We can't change what we don't recognize: Understanding the special needs of gifted females. *Gifted Child Quarterly*, 31(2), 83-89
- Robinson, N. M. (1993). Identifying and nurturing gifted, very young children. K. Heller, F.J. Mönks, A.H. Passow (Ed.), *International handbook of research and development of giftedness and talent*, (pp. 507-524) Oxford, UK: Pergamon Press
- Roedell, W.C. (1984) Vulnerabilities of highly gifted children. *Roepers Review*, 6 (3), 127-130.
- Schaefer, C. E., & Reid, S. E. (Eds.). (1986). *Game play, therapeutic use of childhood games*. New York: Wiley & Sons
- Schmitz, C. C., & Galbraith, J. (1991). *Managing the social and emotional needs of the gifted*. Melbourne, Australia: Hawker Brownlow Education.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Ertem Yayıncılık.
- Seyrek, H. ve M. Sun (1991), *Çocuk Oyunları*, İzmir: Mey Ofset.
- Silverman, L. K. (1993). *Counseling the gifted & talented*. Denver, Colorado 80222: Love Publishing Company.
- Sternberg R.J. (2005). WICS: a model of giftedness in leadership (wisdom, intelligence, creativity, synthesized). *Roepers Review* 28 (1), 37-39.
- Strip, C.A., Hirsch, G. (2000). *Helping gifted children soar: A practical guide for parents and teachers* Great Potential Press.
- Tannenbaum, A. J. (1983). *Gifted children: Psychological and educational perspectives*. New York: Macmillan.
- Tannenbaum, A. J. (2000). Giftedness: The ultimate instrument for good and evil. K. A. Heller, F. J. Monks, R. J. Sternberg & R. F. Subotnik (Eds.), *International handbook of giftedness and talent* (2. Ed., pp. 447 - 465). Oxford: Elsevier.
- Tuncor F. (2000). *Eğitici çocuk oyunları*. İstanbul Esin Yayınları.
- Tutar, H., Yılmaz, M. K. ve Erdönmez, C. (2003). *Genel ve teknik iletişim*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- VanTassel-Baska, J. (1998). Characteristics and needs of talented learners. J. V. Baska (Ed.), *Excellence in educating gifted and talented learners* (3rd ed., pp. 173 -191). Denver: Love Publishing Company.
- Webb, J. T, Meckstroth, E. A., & Tolan, S. S. (1994). *Guiding the gifted child: A practical source for parents and teachers*. Scottsdale, AZ: Gifted Psychology.
- Webb, J.T. (1993). Nurturing social-emotional development of gifted children. K. Heller, F.J. Mönks, A.H. Passow (Ed.), *International handbook of research and development of giftedness and talent*, (pp. 525-538 Oxford, UK: Pergamon Press
- Winner, E. (2000). The origins and ends of giftedness. *American Psychologist*, 55(1), 159-169.
- Yetim, A., (2000). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Topkar Matbaacılık,
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik çağı*. 7. Basım. Ankara: Özgür Yayın Dağıtım,
- Clark, B. (1988). *Growing up gifted* (3rd ed.) Columbus, OH: Charles E. Merrill.
- Peine, M. E. (2003). Doing grounded theory research with gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*, 26, 184-200
- Roepers, A. (1982). How gifted cope with their emotions. *Roepers Review*, 5, 21-24.
- Torrance, E. P. (1981). Non-test ways of identifying the creatively gifted. In J. C. Gowan, J. Khatena, & E. P. Torrance (Eds.), *Creativity: Its educational implications* (2nd ed., pp. 165-170). Dubuque, IA: Kendall/Hunt.
- Seligman, M. E. P. (1975). *Helplessness*. San Francisco: W. H. Freeman
- Piechowski, M. M. (2006). "Mellow out" they say. *If I only could: Intensities and sensitivities of the young and bright*. Madison, WI: Yunasa Books

Summary

Gifted and talented children are often misunderstood exactly because they can be so greatly stimulated and because they perceive and process things differently. Society and teachers confused about these children. While adults wrestle with fears about gifted, gifted children are working on fears of their own.

Communication generally views interchanging ideas and feelings between individuals. Gifted children always communicate people surrounding themselves. If people in communication area accept gifted children's characteristics special to them, they could show themselves as it is and as a result their thinking and behaviors could be consistent and coherent.

In this study, some characteristics of gifted children that affect communication and some hints that strengthen it will be taken in hand.

According to some research results gifted children speak much earlier than typical peers, resulting in a wider and more complex vocabulary and sentence structure from early age. Their advanced conversation can make them interesting companions but there is a risk that parents will confide too much in them, resulting in the children's becoming worried about adult issues or withdrawing from peers. Gifted children are often keenly aware of others' perspectives. Many gifted children are less egocentric and more sensitive to needs or feeling of other people than their age mates. Some are able to assess and perceive people very rapidly. Gifted children have advanced play interests and behaviors and so may attempt to structure the play of a group of peers in too complex way. Friendship expectations of gifted children show differences from typical peers. Although often preferred by other children, gifted children might set too high standards of others because of their perfectionism and advanced moral reasoning ability. Young gifted children often show early leadership abilities. But if the conventional intelligence of a leader is too much higher than that of the people he or she leads, the leader may not connect with those people and may become ineffective. Research suggests that gifted children exhibit more mature moral reasoning than their age peer.

Because of less egocentric and more empathic than typical peers, gifted children can make complex moral judgments earlier than age mates. Many gifted people have been found to experience intense emotional sensitivity. Because of early development of self-concept gifted children may feel that they are different from other children and this awareness can lead them to assume that there is something "wrong" with them. Gifted children are often described as setting high standards for their own performance and as demanding of themselves far more than do their parents and teachers. As a result of perfectionist tendencies, gifted children sometimes avoid taking intellectual risks. Having high standards for themselves and being perceptive to others can make gifted children oversensitive, especially to criticism

Gifted boys often suffered from frustration as a result of the high expectations of those around them. Asynchrony development leads to frustration. They might be able to conceptualism what they want to do, but fail to make allowance for their child level skills. Due to their independence, gifted children may resist external attempts to control their behavior.

In a society that does not value mental precocity; gifted and talented children may tend to choose one of the three strategies for adapting their environment. They may withdraw themselves, or they may become class clown to get attention, finally they may apply conformity though pleasing others. Gifted children may not only think differently from their peers, they also feel differently. Gifted children may be vulnerable because so much of the activity surrounding them and so much of the attention focused on them. It is important developing methods for insuring safe, non-threatening and valid expression of feelings for the gifted child.

In conclusion the society that composed of people, teachers, parents and peer should accept gifted and talented children's special characteristics and as a result they can perform their potential at maximum level.